

КАЧЕСТВОТО ПРИ КАРИЕРНОТО КОНСУЛТИРАНЕ НА МЛАДЕЖИ И СЪВРЕМЕННАТА МЕДИЙНА ГРАМОТНОСТ

Росен Петков, Мартина Дробенова

Национална асоциация „Студентско общество за компютърно изкуство“ – СОКИ

Резюме. В съвременността естеството на услугите, свързани с професионалното ориентиране на младите хора, претърпява бързи промени. Все повече млади хора търсят и откриват начини за намиране на работни места онлайн, като предпочитат да бъдат обучени от консултанти как да търсят и намират тази информация самостоятелно в интернет, социални мрежи, дискуссионни форуми и др. Традиционното кариерно ориентиране лице в лице, посещавайки съществуващите центрове, се измества от желанието на младите хора да се самоориентират. Въпросът е до каква степен кариерните консултанти са запознати с новите тенденции и готови ли са да реагират на променената среда.

Keywords: youth, career guidance, modern media literacy, self-assessment, e-games, multimedia, counselors, quality

Въведение

Високите изисквания към модерните теории и техники за кариерно консултиране се предпоставят от непредвидимостта и бързите промени, характерни за глобализацията. Затова на полето на кариерното ориентиране и консултиране, е необходим нов, адаптиран подход, отговарящ на тези съвременни изисквания. В отговор на изискванията на съвременността, изследователите вече не говорят за „професионално ориентиране“, а се концентрират върху „самоориентирането“, чрез което индивидите проектират собствения си живот, включително своята работа и кариера.

Младите хора вече предпочитат да не посещават кариерните центрове, за да получат информация за съществуващи работни места или възможности за образование, а вместо това предпочитат да бъдат обучени от консултантите как да търсят и намират тази информация самостоятелно в интернет. С всеки изминал ден развитието на технологиите предлага все по-нови средства за комуникация, вследствие на което младежите предпочитат да общуват чрез социалните медии и да използват компютри и смартфони при събирането на

информация, свързана с кариерата си. Тези нови тенденции изискват адаптация от страна на младежките кариерни и консултантски центрове – въвеждане на нови подходи, на информационни и комуникационни технологии (ИКТ), нови медии и комуникационни канали.

Тук идва и въпросът до каква степен съвременните кариерни консултанти са запознати с проблемите на съвременната медийна грамотност. Медийната грамотност е способността за достъп, анализ, оценка и създаване на съдържание. Владеещите я младежи и възрастни са по-способни да разбират сложни послания, получавани от телевизията, радиото, интернет, вестниците, списанията, книгите, билбордовете, видеоигрите, музиката, както и всички други форми на медии.

Тези умения са от съществено значение за младите хора, за да могат те успешно да работят и да се ориентират в мрежата. Затова и кариерните консултанти трябва да могат да съветват и обучават младежите в тази област. Крайната цел е подпомагането на самоориентиращия се индивид.

Съвременната медийна грамотност и самоориентиране – знания и умения на кариерните консултанти в младежките и студентските кариерни центрове

Инициативата „Качеството при кариерното консултиране на младежи и съвременната медийна грамотност“⁽¹⁾ предлага някои решения на поставените по-горе въпроси, които могат да бъдат ползвани безплатно от всички работещи в сферата на кариерното ориентиране. Понастоящем работата по създаването на интерактивните продукти и Ръководството вече е приключена. На уебсайта са качени **3-те симулационни игри**, които могат да бъдат играни след регистрация и одобрение от администратор. Достъпни са също **и интерактивните тестове**, служещи за оценка на знанията, уменията и компетентностите по отношение на новите тенденции в кариерното консултиране и самоориентирането.

За по-доброто разбиране на инструментите за самооценка, разгледани по-долу, е необходимо първо да бъдат разяснени тяхната роля и някои основни понятия.

Ролята на медийните инструменти в кариерното развитие. Компютърните системи за подпомагане на кариерното ориентиране са разработени в помощ на процеса на кариерно планиране. Някои от по-комплексните системи предлагат приложения и информация, свързани с всички стъпки от процеса на кариерното планиране, докато по-опростените осигуряват единствено възможността за управление на базисни инструменти. По този начин чрез използването на компютърни технологии услугите за кариерно планиране могат да бъдат доставени до повече клиенти по икономически ефективен начин.

Компютърноподпомаганите системи за кариерно ориентиране могат да администрират тестове и приложения и да калкулират резултатите по надеж-

ден начин. Потребителите, от своя страна, могат да очакват и обратна връзка, включваща графики, улесняващи правилното разтълкуване на резултата.

Компютърните системи за подпомагане на кариерното ориентиране предлагат също възможността за директно свързване на потребителите с разнообразни услуги за кариерно ориентиране – могат да включват информация относно пазара на труда, свободни работни места или образователни институции, както и да предоставят напътствия за изготвяне на CV и съвети при провеждането на интервю за работа.

В настоящия текст се разглеждат подходи и инструменти за оценка на знанията, уменията и компетентностите на кариерните консултанти в младежки и студентски кариерни центрове, които знания и умения са свързани със съвременната медийна грамотност.

Основни аспекти на качеството при кариерното консултиране на младежи и съвременната медийна грамотност

А) *Резултатите от ученето* са набор от знания, умения и компетентности за това, което учащият знае, разбира и може да прави при завършване на учебния процес. Ако говорим за консултантите, те са свързани с опита на индивидуалния консултант – това, което той/тя знае и може да се направи по отношение на самоориентирането и съвременната медийна грамотност. В рамките на инициативата са разработени резултати от ученето (на англ. learning outcomes) като основа за развитието на инструментите за самооценка на съвременната медийна грамотност (трите игри и трите теста).

Б) *Осигуряване на качеството (ОК)* обхваща всички действия, предприети за подsigуряване постигането на определени стандарти, и това, че доставените продукти или услуги отговарят на изискванията за изпълнение (обикновено, описани от **индикатори за качество**). ОК може да се тълкува и като планирани системни дейности, необходими, за да се гарантира, че системата отговаря на установените технически изисквания. В случая на кариерното консултиране проектът е предложил конкретни индикатори за качество, свързани с медийната грамотност.

В) *Единици резултати от ученето*. В рамките на инициативата са разработени 3 нови модула (посочени по-долу като модули 4, 5 и 6), съдържащи „Единици резултати от ученето“ (на англ. Units of Learning Outcomes). Те описват знанията, уменията и компетентностите, които трябва да притежава един кариерен консултант, за да предложи на младите хора висококачествени консултантски услуги. Модули 1, 2 и 3 са т.нар. традиционни изисквания към профила на консултанта и за тях има редица разработени материали.

Модул 1: Образование и кариера.

Модул 2: Консултантска практика.

Модул 3: Личностни умения.

Модул 4: Основи на ИКТ и дигиталните медии.

Модул 5: Самоориентиране и медийна грамотност.

Модул 6: Самоориентиране и медийна грамотност за младежи със специални нужди.

Единиците резултати от ученето са включени в онлайн инструменти за самооценка на съвременната медийна грамотност, който измерва познанията на консултантите в областта на самостоятелното ориентиране и медийната грамотност.

Г) *Индикатори за качество*, базирани на стандарти, определят кога една система или процес се движи в желаната посока. Това зависи и от гледната точка на различните участници в системата (от това какви са изискванията и желанията им), както и от елементите, които се развиват добре, и тези, които могат да бъдат подобрени. Поради това е необходимо, или поне препоръчително, да се определят такива стандарти, които ключовите участници одобряват, и да се формулират в т.нар. модел на индикаторите. На сайта qscguidance.org са поместени стратегии за модернизация на индикаторите за качество, както и индикатори за качество, свързани със самоориентирането и съвременната медийна грамотност на младежи със специални нужди.

Инструментарий за самооценка на съвременната медийна грамотност

Инструментарийът за самооценка на съвременната медийна грамотност представлява три онлайн симулационни игри и три интерактивни теста – по една игра и един тест към всеки от трите нови модула, и може да бъде достъпен на qscguidance.org. За тяхното създаване са използвани платформи, позволяващи на хора без програмистки знания да сътворяват компютърно съдържание. Игрите са създадени посредством Construct 2, а тестовете чрез Joomla!.

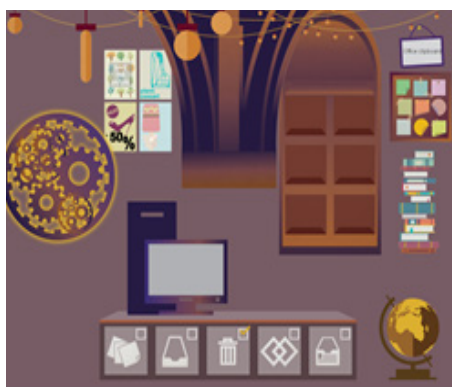
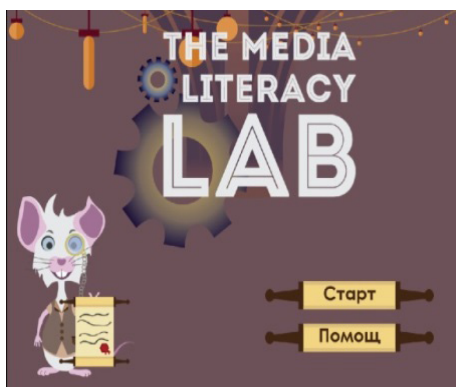
Създадените инструменти могат да послужат на кариерните центрове и консултантите като примерен модел за това как да направят оценка на знанията, уменията и компетентностите, свързани със съвременната медийна грамотност. Към тях е установена и методология за прилагане на европейската ECVET система за оценка на постигнатите резултати.

Интерактивни игри

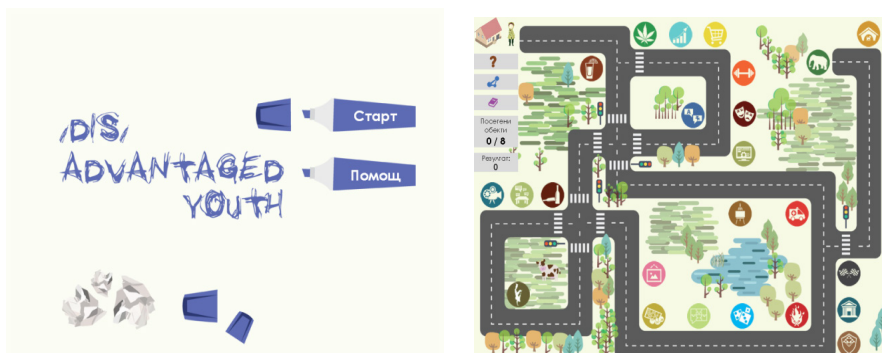
Игра към модул 4. Електронната игра “Spas – the Computer Mouse” съдържа три етапа, свързани с основите на ИКТ и дигиталните медии – хардуер, софтуер и онлайн инструменти за информация, комуникация и обучение. Етапите включват симулации на различни ситуации, с които се сблъскваме при работа на компютър и с интернет. А именно – познаване на основните компютърни портове и тяхното използване, включването и изключването на безжична интернет връзка, работа с програми за обработка на текстове, имейли и пр. Играещият е поставен в ролята на обикновен потребител, който трябва да решава различни задачи, докато седи на симулиран компютър.

Игра към модул 5. При електронната игра “The Media Literacy Lab” играещият попада в интерактивна стая, в която му се налага да разграничи непотребната информация, да създаде е-портфолио, да използва успешно Булева логика и да премине през още три подобни задачи, за да завърши играта.

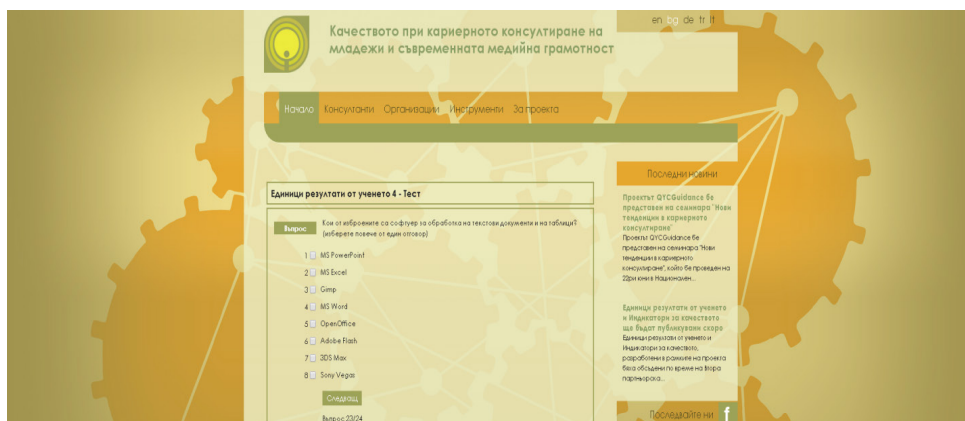

Игра към модул 6. Играта “Disadvantaged youth” е с облик на карта на градче, в което има три вида обекти – добри, лоши и неутрални. Добър и неутрален обект увеличава точките, а лош ги намалява. Играчът е поставен в ролята на младеж в неравностойно положение, който трябва да посети осем обекта, както и да събере максимум шестнадесет точки.

Интерактивни тестове

Всеки от тестовете е подробен и обхваща всички знания, умения и компетентности в съответния модул. Той включва различни видове въпроси – с множествен избор, с един избор, истина и лъжа, и т.н.

Заклучение

В наши дни все по-малко млади хора посещават лично кариерните центрове. Повечето от тях търсят работни места в интернет, проучват портали за работа, търсят информация за това как да кандидатстват за позиция, обсъждат работни места в социалните мрежи и др. Това е доказателство, че процесът на **самоориентиране** се превръща все повече и повече в реалност. Оттук идва ролята на консултанта да обучава младежите в областта на медийната грамотност, отколкото просто да им даде сведения за съществуващите работни места. Форматът на консултантския процес променя посоката си към **„обучение в съвременна медийна грамотност“**.

Основната цел на дейностите „Качеството при кариерното консултиране на младежи и съвременната медийна грамотност“ е да се подобри качеството на кариерното консултиране на младежи, като се осигурят актуални подходи, показатели за качество и модерни онлайн инструменти за младежки кариерни консултанти.

NOTES / БЕЛЕЖКИ

1. <http://qycguidance.org/index.php/bg/>
2. „Качеството при кариерното консултиране на младежи и съвременната медийна грамотност“, достъпно на <http://qycguidance.org/index.php/bg/>

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Rakovodstvo. (2015). *Samoorientirane i savremenna mediynna gramotnost*. Sofia. ISBN: 978-954-92311-9-9. [Ръководство. (2015). *Самоориентиране и съвременна медийна грамотност*. София. ISBN: 978-954-92311-9-9.]
- Rakovodstvo. (2013). *Validirane na samostoyatelnoto uchene i transfer na krediti v oblastite ueb dizayn i kompyutarna animatsiya – CREATE*. Sofia. ISBN: 978-954-92311-7-5. [Ръководство. (2013). *Валидиране на самостоятелното учене и трансфер на кредити в областите уеб дизайн и компютърна анимация – CREATE*. София. ISBN: 978-954-92311-7-5.]

QUALITY OF YOUTH CAREER GUIDANCE AND NOWADAYS MEDIA LITERACY

Abstract. In modern times, the nature of youth career guidance services undergoes rapid changes. More and more youngsters seek and discover ways to reach jobs online, via asking people for advice on social networks, job portals, discussion forums, etc. Traditional face-to-face career guidance in centers shifts its focus to the abilities of self-guidance. Here comes the question to what extent nowadays career consultants are familiar with modern media literacy. Skills for searching and overall evaluation of information become vital for career orientation. This changes the shape of the modern consulting process - from pure career guidance to modern media literacy and self-guidance.

„Quality of youth career guidance and nowadays media literacy“ main aim is to improve the quality of youth career guidance via providing innovative methodology, quality indicators and online tools for youth career counselors.

The objectives of the initiatives are **to develop the consultants‘ skills** in “self-guidance” phenomena via modernization of existing methodology and development of new indicators related to nowadays media literacy; **to improve the quality of**

youth career guidance via providing online self-assessment toolkit for consultants to test their knowledge, skills and competences and manual for career guidance; **to train youth counselors and managers** of youth career services in modern aspects of youth career guidance and quality assurance;

The project targets the following group of people:

- youth guidance services managers;
- youth career consultants;
- pedagogic consultants (in schools).

However it is open to everybody in need of updating their knowledge in the field: youth itself (16 – 25), including those with special needs (early school leavers, outsiders, minorities), as well as NGOs working in the field of career development.

The main products developed are: **quality indicators** related to self-guidance and modern media literacy in career guidance; **learning outcomes** related to guidance of youth with fewer opportunities; a **modern media literacy self-assessment toolkit**, which includes **3 simulator e-games and 3 interactive multimedia tests; ePortfolio examples**; and **“Self-guidance and modern media literacy” manual**, providing theoretical and practical information. These products are available in 5 languages total.

The activities impact includes but is not limited to: increased competences (related to modern media literacy and working with disadvantaged youth) of the target group; increased competencies in “self-guidance” field; improved quality assurance approaches in youth career services.

✉ **Mr. Rosen Petkov, Ms. Martina Drobenova**

Student Computer Art Society
10, Narodno Sabranie Sq.
1000 Sofia, Bulgaria
E-mail: rosen@scas.acad.bg